

Načrt za kakovost zunanjega zraka na območju Mestne občine Murska Sobota

Mestna občina Murska Sobota je v sodelovanju s Ministrstvom za kmetijstvo in okolje (Direktorat za okolje in Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo) in Ministrstvom za infrastrukturo in prostor (Direktorat za promet in Direktorat za energijo), predstavniki Eko sklada j.s. ter Pomurske gospodarske zbornice pristopila k načrtu za kakovost zunanjega zraka na območju Mestne občine Murska Sobota.

V zimskem času se v domala vseh večjih slovenskih mestih soočajo s preseganjem vrednosti delcev PM₁₀ v zunanjem zraku. To so delci prahu s povprečnim premerom do 10 mikronov v zunanjem zraku. Zaradi emisij teh delcev iz individualnih kurišč, pogosto pa tudi zaradi vremenskih razmer (megla), so koncentracije teh delcev pozimi višje od običajnih.

Za zagotavljanje primerno čistega zraka bo treba sprejeti vrsto ukrepov, povezanih v načrte za kakovost zraka. Tako bo treba postopno zamenjati zastarele kurilne naprave, zmanjšati emisije z boljšo izolacijo stavb in povečati uporabo javnega prometa ter nemotorizirane oblike transporta. S pravilno rabo kurilnih naprav, vključno z ustreznimi pripravljenimi lesnimi gorivi pa lahko zmanjšamo obremenjevanje kakovosti zraka ob hkratnih prihrankih zaradi manjše porabe goriva.

- Namen načrta za kakovost zraka je, da se z ukrepi zagotovi skladnost z mejnimi vrednostmi iz Uredbe o kakovosti zunanjega zraka.
- Raven onesnaženosti je podana s številom prekorajitev mejne dnevne koncentracije delcev PM₁₀ na merilnem mestu Rakičan pri Murski Soboti in s povprečno letno koncentracijo PM₁₀.
- Največji delež z 24 % (~7,2 µg/m³) emisij delcev PM₁₀ v zimskem obdobju pripada prometu in kurjenju lesa.

- Male kurilne naprave so v času kurilne sezone, vir približno 2/3 emisij PM₁₀.
- S pravilnim kurjenjem zračno suhega lesa v sodobnih kurilnih napravah je mogoče emisije prašnih delcev zmanjšati za več kot 20%, izkoristek pa povečati za 20%.
- V zadnjih dveh letih je opazno povečan vpliv individualnih kurišč. Predvsem gospodarska in finančna kriza, ki je v porastu, je veliko pripomogla k uporabi cenejših in s tem »nečistih« energentov – drva, premog, biomasa. Poleg tega se uporabljajo stare kurilne naprave, ki imajo slab toplotni izkoristek. Dodaten negativen vpliv imajo ne dovolj zračno suha drva.
- V l. 2013 se bo sprejel Odlok o načrtu za kakovost zunanjega zraka na območju Mestne občine Murska Sobota.
- Odlok vsebuje približno 40 ukrepov, ki so razvrščeni v tri skupine:

- a) ukrepi na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije;
- b) ukrepi na področju prometa;
- c) ukrepi na drugih področjih.

Ukrepi na področju učinkovite rabe energije in spodbujanja obnovljivih virov energije so usmerjeni predvsem v zmanjševanje emisij stavb, ki so eden izmed glavnih povzročiteljev prekomerne onesnaženosti zraka v Murski Soboti ter vzpostavljanja optimalnega upravljanja ogrevanja na območju občine.

- zmanjševanje toplotnih izgub stavb; (energetski pregledi javnih objektov)
- širitev in povečevanje odjema iz daljinskega ogrevanja s prioriteto rabe geotermalne energije iz vrtin ter na določenih območjih širjenje priključevanja objektov na plinovodno omrežje;
- na »oddaljenih« območjih, kjer bi bili stroški širjenja daljinskega ogrevanja ali plinovodnega omrežja nesorazmerno visoki, je predvideno spodbujanje mikro sistemov za daljinsko ogrevanje na lesno biomaso (DOLB) v primestnih naseljih in vaseh;
- dodatno spodbujanje zamenjav obstoječih kurilnih naprav z ustrežnejšimi kurilnimi napravami in drugimi načini ogrevanja z obnovljivimi viri energije, pri čemer dodatnih subvencije države in občine ne bo mogoče dobiti za območja, ki bodo skladno z občinskimi akti predvidena za daljinsko ogrevanje.

Na področju prometa so predvideni ukrepi namenjeni predvsem spodbujanju javnega potniškega prometa in nemotoriziranih oblik prometa, da bi zmanjšali individualni osebni motorni promet, ki bolj onesnažuje. Predvideni so tudi ukrepi za umirjanje prometa. Dodatno bo posebna pozornost namenjena zmanjševanju emisij delcev zaradi soljenja in posipanja cest. V tem smislu bodo ukrepi pomenili širitev in intenziviranje sicer dobrih nastavkov na področju prometa, ki Mestni občini Murska Sobota omogočajo, da bodo v zelo kratkem času zelo doseženi znatni pozitivni učinki za boljši zrak iz prometa.

- Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Murska Sobota je pripravila delovna skupina, v kateri so sodelovali predstavniki Mestne občine Murska Sobota, Eko sklada j.s., Pomurske gospodarske zbornice ter Ministrstva za kmetijstvo in okolje (Direktorat za okolje in Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo) in Ministrstva za infrastrukturo in prostor (Direktorat za promet in Direktorat za energijo).
- Ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino pripravi zloženko s priporočili občanom za zmanjševanje emisij PM₁₀ med obdobji prekomerne onesnaženosti s PM₁₀ vključno s priporočili o ravnanju v času prekomerne onesnaženosti za zmanjševanje vplivov na zdravje. Zloženka vsebuje tudi druge informacije o onesnaženosti zraka na območju občine.

Vaša mestna uprava

Vir:

- predlog načrta za kakovost zunanlega zraka na območju Mestne občine Murska Sobota
- http://www.mko.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1328/6156/

KAJ SO DELCI PM₁₀?

PROBLEMATIKA PRAHU PM₁₀

V zadnjem obdobju strokovnjaki ugotavljajo, da je droben delci resen problem onesnaženosti zraka in povzroča nevarnost za zdravje ljudi. Previsoke koncentracije prahu nastaja predvsem v večjih naseljih, dolinah in kotlinah.

Droben prah v zraku predstavlja drobne delce in kapljice organskega in anorganskega izvora, ki lebdijo v zraku. Prah nastaja tako zaradi naravnih procesov v okolju, kot tudi zaradi aktivnosti človeka. V naravni izvor prahu se šteje zemlja, soli morja, prah zaradi požarov v naravi, erozija kamenin, vulkanski prah, cvetni prah ipd. V drugo skupino izvora pa prah zaradi aktivnosti človeka kot je delci iz motorjev z notranjem zgorevanjem (tovornjaki, vlaki, letala, avtomobili), promet po cestah (obrade zavor, pnevmatik, obrabe cestišč), iz kmetijstva (proizvodnja hrane), gradbišč, proizvodnje cementa, sežigalnic odpadkov in elektrarne, tobačni dim in tudi prah iz malih kurilnih naprav (kotli, peči, štedilniki, kamini itd.). Glede na lastnosti goriva in kurilnih naprav je največ prahu pri kurjenju s trdnimi gorivi. Prah, ki je posledica človeških aktivnosti je praviloma iz manjših delcev in večinoma sodi v skupino delcev z velikostjo pod 10 mikronov. Za procese zgorevanja velja, da je večina delcev, ki se sproščajo v okolje manjša od 2,5 mikronov zato zato še nevarnejša za zdravje ljudi.

Delci, ki lahko lebdijo v zraku so velikosti do ca 35 mikronov (1 mikron je tisoči del milimetra), zato jih pri dihanju tudi vdihavamo. Manjša kot je velikost teh delcev bolj so problematični za zdravje ljudi. Delci velikosti nad 10 mikronov praviloma ostajajo v zgornjih dihalnih poteh (nos, sapnik itd.), delci manjši od 10 mikronov (PM₁₀) pa potujejo v pljuča (bronhije), delci manjši od 2,5 mikronov (PM_{2,5}) pa pridejo celo v pljučne mehurčke.

Novejše študije kažejo, da delci velikosti do 0,1 mikrona lahko preidejo skozi pljučne mehurčke v kri in povzročajo zdravstvene težave tudi v drugih organih telesa. Zelo droben prah tako povzroča in ima negativen vpliv in nastanek na srčno žilnih boleznih, negativne posledice v možganih, vpliv na Parkinsonovo in Alzheimerjevo bolezen itd. Vdihavanju drobnega prahu naj se še posebej izogibajo otroci, starejši ljudje, nosečnice in tisti, ki so dovzetnejši do težav z dihalnimi organi, imajo astmo ipd. Drobni delci povzročajo draženje dihalnih organov, povzročajo vnetja, kašelj ipd. Pogosto draženje dihalnih organov pa lahko povzroča resnejše bolezni dihalnih organov.

V napravah v katerih se izvaja proces zgorevanja, kot je tudi proces zgorevanja v malih kurilnih napravah, zaradi nepopolnega zgorevanja ostaja ogljik v obliki drobnega prahu - saj, pepel ipd. Ti delci so manjši od 10 in tudi manjši od 2,5 mikronov. Če pri obravnavi prahu upoštevamo še učinek kislin, ki se lahko pojavijo pri zgorevanju oziroma dimnih plin, je nevarnost za zdravje ljudi še večja. Vsebina te točke je povzeta po gradivu nemške dežele Norhein-Westfalen z naslovom *Gesundheitliche Wirkungen von Feinstaub und Stickstoffdioxid im Zusammenhang mit der Luftreinhalteplanung*.

Tako pri nas kot tudi državah EU in sicer v svetu potekajo aktivnosti za zmanjšanje prahu v ozračje in sicer predvsem prahu z delci pod 10 mikronov in tudi pod 2,5 mikrona.

Učinkovit način zmanjševanja prahu iz kurilnih naprav je poleg izbora primerne kurilne naprave in pravilne vgradnje v prostor tudi pravilno kurjenje in izbor goriva. To še posebej velja za kurjenje drv v malih kurilnih napravah. Kurjenje samo zračno suhih drv v skladu z navodili proizvajalca kurilne naprave je pravilen pristop za bistveno zmanjšanje emisij prahu, ki pa v bistvu ne povečuje stroška ogrevanja, predvsem gre za večje prizadevanje pri pripravi, nabavi goriva in kurjenju.